

ACȚIUNI ȘI OBLIGAȚIUNI – DE LA RISC LA PROFIT

Cristina MARJINEAN

Departamentul Economie și Management, grupa BA-211, Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Moldova

Autorul corespondent: Cristina MARJINEAN, cristina.marjinean@em.utm.md

Rezumat. Pe piața bursei de valori, hârtiile de valoare, precum acțiunile și obligațiunile, sunt strâns legate, deoarece ele funcționează la nivelul societății pe acțiuni și aduc atât risc cât și profit în cazul investiției. Această legătură este caracteristică mai mult societății pe acțiuni pentru că multe dintre acestea emit ambele tipuri de hârtii de valoare, iar performanța societății pe acțiuni, afectează prin urmare performanța obligațiunilor care stau în spate.

Să investești în ceva nu este greu, dacă știi cum să o faci corect. În articolul dat se examinează riscul existent și potențialul profit al investițiilor în cele mai răspândite titluri de valoare – acțiunile și obligațiunile.

Cuvinte cheie: capital social, hârtie de valoare, dividend, dobândă.

Introducere

Acțiunile și obligațiunile sunt formele clasice ale valorilor mobiliare. În literatura economică, valorile mobiliare sunt instrumente financiare negociabile, transmisibile prin tradițiune sau prin înscriere în cont, care conferă drepturi egale pe categorie, dând deținătorilor dreptul la o fracțiune din capitalul social al emitentului sau un drept de creanță general asupra patrimoniului emitentului și sunt susceptibile de tranzacțiune pe o piață reglementată.

Orice economie a unei țări, indiferent de gradul său de dezvoltare, este caracterizată prin existența și funcționarea unei piețe specializate, în cadrul căreia se regăsesc cererea și oferta activelor financiare, necesare firmelor în procesul de dezvoltare a bunurilor și serviciilor.

Acțiunile

Conform prevederilor articolului 13 din Legea privind societățile pe acțiuni nr.1134/1997, cu modificările ulterioare, acțiunea este un document care atestă dreptul proprietarului lui (acționarului) de a participa la conducerea societății, de a primi dividende, precum și o parte din bunurile societății în cazul lichidării acesteia. Aceasta este un titlu de credit pe termen lung, obținut în urma cumpărării acțiunilor și respectiv returnarea banilor are loc prin vânzarea acestora. Suma înscrisă pe acțiune reprezintă valoarea nominală a acțiunii, iar prețul la care este cotate și se negociază la bursă reprezintă cursul acțiunii.

Valoarea nominală a acțiunii are o formulă simplă:

$$VN = \frac{CS}{N}$$

unde:

VN - reprezintă valoarea nominală a acțiunii;

CS - reprezintă suma capitalului social;

N- reprezintă numărul de acțiuni emise.

Cursul acțiunilor variază, prin urmare poate fi mai mare decât valoarea nominală, denumit **supra pari**, mai mic decât valoarea nominală, denumit **sub pari** și egal cu valoarea nominală, denumit **al pari**.

Asupra evaluării acțiunilor acționează în mod direct dividendul, încasat în urma profitului.

Adică, cu cât dividendul unei acțiuni este mai mare, cu atât cursul acțiunilor societății respective va fi și el mai ridicat și invers, cu cât dividendul este mai mic cu atât cursul acțiunii va fi mai scăzut. Cursul acțiunii se află, deci, în raport direct proporțional cu dividendul.

Să presupunem că, prin emisiunea de acțiuni, a fost posibilă strângerea a 10 mil. lei, suma fiind necesară pentru închirierea clădirii cu birouri, achiziționarea de mașini și echipamente, angajarea muncitorilor etc. În total, 10 mii de acțiuni au fost vândute la prețul de 1000 lei fiecare. O fiecare astfel de acțiune îi conferă proprietarului, dreptul de a primi dividend.

Prin urmare, dacă o companie într-un an de zile a realizat un profit de 2 mil. lei, atunci o parte din această sumă (să spunem 1 mil. lei) este distribuită între acționari cu 100 de lei pe miime de acțiune ca dividend. Pe de o parte, deținerea de acțiuni implementează posibilitatea fiecărui acționar în calitate de coproprietar al capitalului societății pe acțiuni de a participa, în cele din urmă, la conducerea acesteia, participând la profituri și deținând controlul firmei, iar pe de altă parte, aceștia răspund în totalitate de pierderile înregistrate. Pe măsură ce firma se îndatorează, libertatea de a controla compania și de a dispune de profituri se reduce continuu.

O altă caracteristică nu mai puțin importantă este dreptul la o parte din profitul firmei, dar societatea pe acțiuni nu își asumă obligațiunea de a efectua plăți regulate acționarilor săi. În cazul în care compania nu plătește dividende, acționarii n-au posibilitatea să-și recupereze dividendele prin instanța de judecată sau declarând societatea în faliment. Fiind coproprietarii capitalului, își asumă, în mod voluntar, riscurile pierderilor sau ruinei companiei. De aici, rezultă fluctuațiile dividendelor dependente direct de performanța societății pe acțiuni, într-o perioadă dată. În efect, societatea pe acțiuni poate decide dacă distribuie în totalitate între acționari profitul obținut sau doar o parte al acestuia.

Cuantumul dividendelor anuale depinde de profitul indicat în bilanțul societății pe acțiuni. De obicei, compania tinde să plătească dividende, după posibilitate, majorate, demonstrând, astfel, dezvoltarea sa continuă. Cu atât mai mult, cumpărarea, păstrarea sau vânzarea unei acțiuni presupune două momente importante. Primul este – nivelul dividendului anual.

În exemplul (1) este prezentată formula de calcul a dividendului pe acțiune (D_a), care presupune raportul sumei distribuite ca dividende (D) pe perioada unui an de zile, la numărul acțiunilor (N_a).

$$D_a = \frac{D}{N_a} \quad (1)$$

În exemplul (2) este prezentată formula profitului pe acțiune:

$$P_a = \frac{D_a}{Pr_A} \cdot 100\% \quad (2)$$

unde:

P_a - reprezintă profitul pe acțiune;

D_a - reprezintă dividendul pe acțiune pe perioada unui an de zile;

Pr_A - reprezintă prețul acțiunii în momentul cumpărării.

Având în vedere exemplul precedent, dividendul anual pe acțiune reprezentând 100 lei, valoarea nominală a acțiunii fiind de 500 lei, dar achiziționată la prețul de 2500 lei, obținem profitul pe acțiune:

$$P_a = \frac{100 \text{ lei}}{2500 \text{ lei}} \cdot 100\% ;$$

$$P_a = 4\%$$

Din calculul realizat, profitul pe acțiune reprezintă 4%, puțin atrăgător, comparând cu rata dobânzii investițiilor bancare.

În acest caz, mult mai importantă este așteptarea ca cursul acțiunii să crească, iar în rezultatul unui act profitabil de vânzare-cumpărare, să se realizeze încasarea profitului. Acest lucru reprezintă al 2-lea moment important în achiziționarea unei acțiuni.

Obligațiunile

Conform prevederilor articolului 17 din Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr.1134/1997, cu modificările ulterioare, obligațiunea este un titlu financiar de împrumut, care atestă dreptul deținătorului de obligațiuni de a primi de la emitentul ei valoarea nominală sau valoarea nominală și dobânda aferentă în mărimea și în termenele stabilite prin decizia de emitere a obligațiunilor. Deținătorii de obligațiuni apar în calitate de creditori ai societății.

Valoarea nominală a unei obligațiuni este mărimea împrumutului, ce obligator este returnat la o anumită dată, numită maturitate. Pentru utilizarea capitalului împrumutat, emitentul plătește un preț de utilizare, numit dobândă nominală, la anumite date prestabilite. Obligațiunile sunt încadrate în categoria titlurilor de valoare cu risc mai scăzut, deoarece prezintă un grad înalt de recuperare a sumei investite, respectiv este cunoscută perioada de scadență a obligațiunii emise, dobânda fiind încasată într-o perioadă de un an, de jumătate de an sau chiar lunar, după decizia emitentului.

Obligațiunile sunt atractive prin simplul fapt că, dacă deținătorul de obligațiuni, cu o scadență de 10 ani, își dorește banii înapoi doar după 5 ani, poate vinde obligațiunea unui alt investitor, având posibilitatea să o vândă la prețul cursului de piață, care poate fi chiar mai mare decât valoarea nominală a obligațiunii.

Totuși, în cazul în care am achiziționat o obligațiune pe o perioadă de 3 ani cu randamentul de 10% anual, iar anul următor randamentul mediu al pieței unei obligațiuni similare a crescut de la 10% la 12%, avem de câștigat mai puțin decât alți investitori, care cumpără titluri în condițiile curente. Dacă am dori să vindem obligațiunea înainte de perioada de scadență, va trebui să reducem prețul, căci doar astfel vor fi de interes pentru alți investitori.

Deoarece deținătorii de obligațiuni sunt considerați creditori, în cazul falimentului companiei, aceștia au prioritate în recuperarea creanțelor, din valorificarea activelor companiei în fața acționarilor ei. Acest fapt oferă o garanție în plus deținătorului de obligațiuni, dar riscul nu este eliminat în întregime.

Este cunoscut faptul că riscurile minime, de regulă, înseamnă rentabilitate minimă. Aceasta este legea pieței.

Totuși, pentru a minimiza riscurile, cele mai de încredere sunt considerate obligațiunile guvernamentale.

Tabelul 1.

Indicatorii privind volumele tranzacțiilor cu valori mobiliare corporative înregistrate în trimestrul I 2020 și 2021

ianuarie-martie	Total piața secundară	
	Numărul total al tranzacțiilor (unități)	Volumul total al tranzacțiilor (mil. lei)
2020	2453	282,97
2021	5685	24,25

Sursa: elaborat de autor în baza buletinului informativ pentru trimestrul I 2021 de către comisia națională a pieței financiare.

Conform datelor din tabelul 1, putem observa că în trimestrul I al anului 2021, pe piața secundară au fost efectuate 5685 tranzacții cu valori mobiliare corporative în volum de 24,45 mil. lei, raportate la 3,21 mil. valori mobiliare, volumul acestora înregistrând o diminuare cu 258,52 lei, comparativ cu anul 2020.

De asemenea, în baza datelor din figura 1, indicatorii valorilor mobiliare în perioada trimestrului I al anului 2021, reflectă o creștere a volumului de tranzacții de la 3,64 mil. lei, în luna ianuarie, la 12,26 mil. lei, în luna martie. Deși, în luna februarie, numărul de tranzacții cu valori mobiliare este cel mai mare.

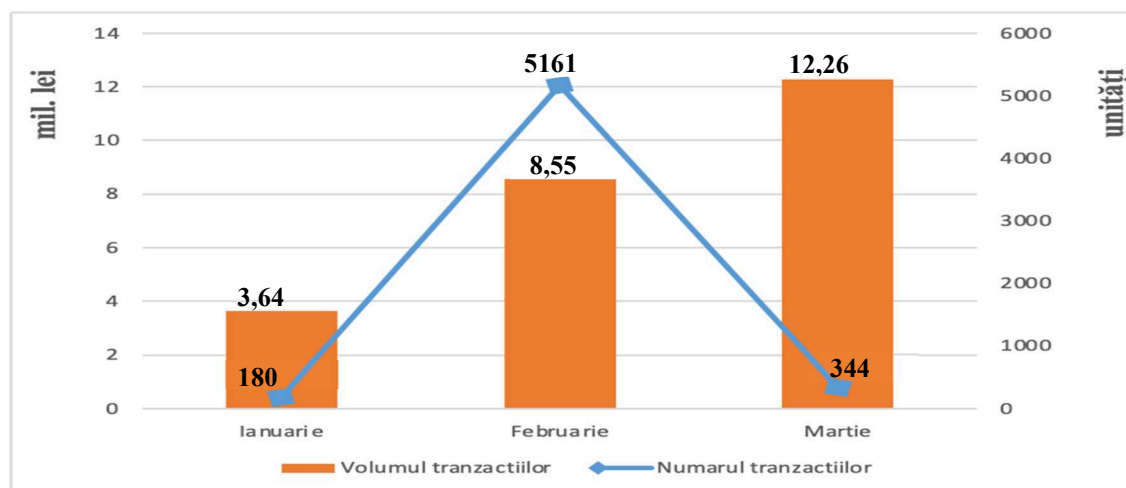

Figura 1. Evoluția lunară a tranzacțiilor înregistrate pe piața secundară în ianuarie – martie 2021

Concluzii

Din cele menționate mai sus și prezentate în figura 1, putem concluziona că, în procesul de investiție este importantă analiza, nu doar a rapoartelor financiare, dar și a situației pe piață, pentru că în procesul de analiză deținem dreptul de a face careva corecții sau schimbări, minimizând astfel riscul și maximizând profitul.

Din punct de vedere al riscurilor caracteristice acțiunilor, acestea se dovedesc a fi una dintre cele mai riscante investiții, dar în același timp poate fi și una dintre cele mai profitabile modalități de plasare a resurselor financiare disponibile.

Obligațiunilor, însă, le este caracteristic riscul minor, deși includ și rentabilitate minimă. Prin urmare, nivelul de rentabilitate corespunde riscului asumat prin investirea de capital propriu.

Investițiile de capital au devenit o activitate complexă, dificilă, care impune o abordare globală a evenimentelor. Această activitate, este rezultatul deciziei și analizei îndelungate pe baza cunoștințelor și informațiilor avute la dispoziție, care vor duce ulterior de la risc la profit.

Referințe

1. *Piețe de capital*. A. Caraganciu, A. Drovanai, M. Minica, T. Iovv. Editura ASEM, Chisinau 2005.
2. Acțiuni și obligațiuni. [accesat 08.02.2022]. Disponibil: <https://biblioteca.regielive.ro/referate/economie/actiuni-si-obligatiuni-174039.html>
3. Obligațiuni [accesat 08.02.2022]. Disponibil: <https://tradeville.ro/tradepedia/obligatiuni>
4. Acțiunile și obligațiunile – prezentare generală. [accesat 08.02.2022]. Disponibil: <https://pdfcoffee.com/actiunile-si-obligatiunile-prezentare-general-a-pdf-free.html>
5. Legea nr. 1134 din 02-04-1997 privind societățile pe acțiuni. [accesat 08.02.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=118686&lang=ro
6. Fluent în Finanțe. Platforma Universală pentru Investitori. [accesat 08.02.2022]. Disponibil: <https://www.fluentinfinante.ro/obligatiuni.html>
7. Облигации: что это такое и как на них заработать. [accesat 08.02.2022]. Disponibil: <https://fincult.info/article/obligatsii-chto-eto-takoe-i-kak-na-nikh-zarabotat/>
8. Eficiența investițiilor financiare, lect. univ, dr. Camelia Burja, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia [accesat 08.02.2022]. Disponibil: <http://www.oconomica.uab.ro/upload/lucrari/820063/15.pdf>